

Nr 115.

Av herr **Petrén**, *angående krigstidshjälp åt personalen vid statens anstalter för sinnessjuka.*

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 212 med förslag till krigstidshjälp under år 1916 åt befattningshavare i statens tjänst föreslår Kungl. Maj:t att bland andra befattningshavare även personalen vid statens anstalter för sinnessjuka skulle undantagas från åtnjutande av krigstidshjälp.

Som motiv härför anför departementschefen följande:

»I anledning av en till medicinalstyrelsen avlåten nådig remiss, däri styrelsen anbefallts att inkomma med en approximativ uppskattning utav kostnaden för beredande av krigstidshjälp åt extra ordinarie personal vid styrelsen med underlydande förvaltningar enligt de av löneregleringskommittén föreslagna grunderna, har styrelsen i skrivelse till finansdepartementet den 30 mars 1916 anfört följande.

Den styrelsen underlydande extra ordinarie personal, som hade någon betydelse vid ifrågavarande uppskattning, vore personalen vid statens anstalter för sinnessjuka. Övrig vid styrelsen eller underlydande förvaltningar anställd extra ordinarie personal vore så obetydlig till antalet, att den icke syntes behöva medtagas vid förevarande beräkning.

Sjukvårds- och ekonomipersonalen vid statens hospital vore icke till någon del uppförd å ordinarie stat. Dess avlöningsförmåner bestämdes av medicinalstyrelsen och utginge av riksstatens förslagsanslag till hospitals underhåll.

Antalet gifta befattningshavare vid rikets hospital utgjorde för närvarande 735. Beräkningen av värdet utav ifrågavarande befattningshavares avlöningsförmåner erbjöde vissa svårigheter, då en del av nämnda förmåner utginge in natura såsom fri bostad med värme och lyse, fri kost för vissa befattningshavare m. m. Därest ifrågavarande naturaförmåner

uppskattades lågt, kunde emellertid medeltalsvärdet av hospitalspersonalens avlöningsförmåner under år 1915 antagas sammanfalla med den i löne-regleringskommitténs förslag upptagna lönegruppen 'från 1,400 till och med 1,600 kronor'. Då medeltalet barn för varje befattningshavare utgjorde 1.5, skulle medelvärdet av krigstidshjälpen enligt löne-reglerings-kommitténs förslag bli 90 kronor om året åt varje befattningshavare, och den ungefärliga kostnaden för krigstidshjälp åt samliga 735 gifta befattningshavare skulle uppgå till 66,000 kronor eller med avrundning uppåt 70,000 kronor årligen. Sistnämnda tal ansåge styrelsen innefatta en approximativ uppskattning av nu ifrågavarande årliga kostnad.

Emellertid hade styrelsen genom cirkulär den 19 juni 1915 beviljat samtliga gifta befattningshavare vid rikets hospital ett särskilt dyrtidstillägg, att utgå från och med den 1 januari 1915 till 1915 års slut. Sedermera hade styrelsen genom cirkulär den 26 oktober 1915 förklarat, att ifrågavarande dyrtidstillägg skulle utgå jämväl under år 1916. Ifrågavarande dyrtidstillägg, som i berörda cirkulär uttryckligen angivits såsom föranlett av de i sammanhang med rådande krigstillstånd stående utomordentliga förhållandena å livsmedelsmarknaden, hade huvudsakligen formen av höjd kotersättning till den gifta personalen, som icke åtnjöte vederbörande anstalts kost in natura. Värdet av dyrtidstillägget i fråga utgjorde i medeltal 7 kronor 50 öre i månaden för varje befattningshavare, det vill säga 90 kronor om året. Detta vore samma belopp, som efter nyss angivna uppskattning enligt löne-regleringskommitténs förslag skulle i medeltal utgå till varje befattningshavare 'årligen'. Då det redan beviljade dyrtidstillägget enligt kommitténs förslag skulle avdragas vid eventuell utbetalning av krigstidshjälp, skulle — säger styrelsen — beviljandet av krigstidshjälp enligt kommitténs förslag icke innefatta någon förhöjning av de för närvarande till hospitalspersonalens avlöning anslagna kostnader.

Den gifta personalen vid rikets hospital har sålunda både för år 1915 och för 1916 kommit i åtnjutande av dyrtidstillägg till belopp av i medeltal 90 kronor för år, under det att samma personal enligt kommitténs förslag skulle efter medicinalstyrelsens beräkning erhålla för en gång ett belopp av i medeltal 90 kronor per man. Ehuru väl det av medicinalstyrelsen utdelade dyrtidstillägget utgår efter andra grunder än kommittén och reservanten föreslagit, finner jag mig sakna anledning att motsätta mig styrelsens förslag att från krigstidshjälp undantaga ifrågavarande personal.»

Som synes har departementschefen tolkat medicinalstyrelsens här refererade skrivelse av den 30 mars 1916 så som om medicinalstyrelsen

skulle föreslagit, att hospitalspersonalen borde undantagas från erhållande av krigstidshjälp. I denna skrivelse har jag emellertid icke kunnat återfinna något av medicinalstyrelsen framställt förslag i denna riktning. Medicinalstyrelsens ifrågavarande skrivelse innehåller nämligen, förutom en redogörelse för de dyrtidstillägg, som av styrelsen redan beviljats hospitalspersonalen för åren 1915 och 1916, allenast en approximativ uppskattning utav kostnaden för beredande av krigstidshjälp åt hospitalspersonalen enligt de av lönerегleringskommittén föreslagna grunderna. Något uttalande om lämpligheten av att bereda hospitalspersonalen krigstidshjälp enligt lönerегleringskommitténs förslag har medicinalstyrelsen däremot icke gjort och av den till grund för skrivelsen liggande nådiga remissen i ärendet framgår, att något dylikt yttrande icke blivit begärt.

De statstjänare, varom här är fråga, ha som bekant synnerligen länge fått vänta på sin lönefrågas lösning och har nu genom riksdagens avslag å den vid denna riksdag väckta motionen med förslag om hospitalspersonalens uppförande på ordinarie stat, dess löners reglerande m. m., denna tid förlängts med ytterligare ett år. Det borde därför få anses skäligt, om det så kallade dyrtidstillägg, som under 1915—1916 kommit en del av denna personal till godo, kunde få räknas icke såsom dyrtidstillägg utan som en löneförbättring för de mest behövande av ifrågavarande personal, jämförligt med det lönetillägg, som beviljades till den lägre järnvägspersonalen vid 1914 års riksdag och alltsedan blivit densamma tillerkänt i förväntan på en slutlig lönerегlering.

Då jag alltså anser det fullt berättigat, att personalen vid statens anstalter för sinnessjuka medtages och i likhet med andra statstjänare erhåller krigstidshjälp, får jag föreslå, att det av Kungl. Maj:t gjorda undantaget härvid *icke* göres i fråga om denna personal.

Som jag har mig bekant, att motion i dag kommer att i andra kammaren väckas av herr Hage m. fl. med förslag till andra grunder än de av Kungl. Maj:t föreslagna för utbetalande av krigstidshjälp till statens personal, däri huvudsakligen bemälda personals och däribland även hospitalspersonalens egna önskemål framkommer, ber jag få hänvisa till de i denna motion framlagda förslag, till vilka jag ansluter mig.

Då ett eventuellt bifall till denna min framställning skulle komma att medföra ökade kostnader för hospitalens underhåll, får jag vördsamt anhålla, att vederbörande utskott ville hos medicinalstyrelsen begära uppgift å det belopp, varmed anslaget till sjätte huvudtiteln skulle behöva ökas utöver det av Kungl. Maj:t begärda beloppet.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen — med avslag å Kungl. Maj:ts förslag att från erhållande av krigstidshjälp undantaga personalen vid statens anstalter för sinnessjuka — ville besluta, att nämnda personal, utöver den av medicinalstyrelsen genom cirkulär den 19 juni och den 26 oktober 1915 beviljade förbättringen av löneförmåner, erhöle krigstidshjälp samt att denna utginge i enlighet med de grunder, som i motion av herr Hage m. fl. föreslagits för övriga statstjänare, ävensom bevilja den för detta ändamål nödiga höjningen av förslagsanslaget till hospitalens underhåll.

Stockholm den 5 maj 1916.

Alfred Petré.